

**DMYTRO MOTORNYI TAVRIA STATE
AGROTECHNOLOGICAL UNIVERSITY
Faculty «Economic and Business»**

Scientific papers
**OF DMYTRO MOTORNYI TAVRIA STATE
AGROTECHNOLOGICAL UNIVERSITY
(ECONOMIC SCIENCES)**

№ 2 (44)

Melitopol, 2021

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ	EDITORIAL BOARD
051 - Економіка	051 - Economy
Кальченко С.В. – д.е.н., професор; Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного (ТДАТУ)	Kalchenko S.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University (TSATU)
Грибова Д.В. - д.е.н., доцент; ТДАТУ	Grybova D.V. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
Єременко Д.В. – д.е.н., доцент; ТДАТУ	Yeremenko D.V. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
Карман С.В. – к.е.н., доцент; ТДАТУ	Karman S.V. – PhD, Ass. Prof., TSATU
Карпенко А.В. – д.е.н., доц., Національний університет «Запорізька політехніка»	Karpenko A.V. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., National university «Zaporizhia polytechnic»
Колокольчикова І.В. – д.е.н., доцент; ТДАТУ	Kolokolchikova I.V. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
Попова Т.В. - к.е.н., доцент; ТДАТУ	Popova T.V. – PhD, Ass. Prof., TSATU
Свиноус І.В. – д.е.н., професор, Білоцерківський національний аграрний університет	Svinous I.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Bila Tserkva national agrarian university
Череп О.Г. – д.е.н., професор, Запорізький національний університет	Cherep O.H. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Zaporizhzhya national university
Чернявська Т.А. – д.е.н., професор, Державна вища професійна школа, м. Конін, Польща	Cherniavska T.A. - Doctor of Economic Sciences, Professor, State Higher Professional School, Konin, Poland
071 – Облік і оподаткування	071 - Accounting and taxation
Давидюк Т.В. – д.е.н., професор, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»	Davydyuk T.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, National technical university "Kharkiv polytechnic institute"
Замула І.В. – д.е.н., професор, Житомирський державний технологічний університет	Zamula I.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Zhytomyr state technological university
Сокіл О.Г. - д.е.н., доцент, ТДАТУ	Sokil O.H. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
Трачова Д.М. – д.е.н., доцент, ТДАТУ	Trachova D.M. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
072 – Фінанси, банківська справа та страхування	072 – Finance, banking and insurance
Вдовенко Л.О. – д.е.н., доцент; Вінницький національний аграрний університет	Vdovenko L.O. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., Vinnytsia national agrarian university
Гривківська О.В. – д.е.н., професор; ПВНЗ «Європейський університет»	Hryvkiwska O.V. – Doctor of Economic Sciences, Professor, PHEI «European University»
Давиденко Н.М. – д.е.н., професор, Національний університет біоресурсів і природокористування	Davidenko N.M. - Doctor of Economic Sciences, Professor, National university of life and environmental sciences
Демченко І.В. – к.е.н., доцент, ТДАТУ	Demchenko I.V. - PhD, Ass. Prof., TSATU
Танклевська Н.С. – д.е.н., професор, Херсонський державний аграрний університет	Tanklevska N.S. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Kherson state agrarian university
Трусова Н.В. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Trusova N.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Тулай О.І. – д.е.н., професор, Тернопільський національний економічний університет	Tulai O.I. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Ternopil national economic university
Яцух О.О. – д.е.н., доцент; ТДАТУ	Iatsukh O.O. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
073 - Менеджмент	073 - Management
Васильківський Д.М. – д.е.н., доцент, Хмельницький національний університет	Vasylkivsky D.M. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., Khmelnitsky national university
Гудзинський О.Д. – д.е.н., професор, Національний університет біоресурсів і природокористування	Hudzynskiy O.D. - Doctor of Economic Sciences, Professor, National university of life and environmental sciences
Нестеренко С.А. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Nesterenko S.A. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Синяєва Л.В. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Synayayeva L.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Судомир С.М. – д.е.н., професор, Бережанський агротехнічний інститут	Sudomyr S.M. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Berezhany Agrotechnical Institute
Ткач А.А. – д.е.н., Жешувська Політехніка ім. Ігнація Лукасевича, м. Ряшів, Польща	Tkach A.A. - Doctor of Economic Sciences, Polytechnic RZESOWSKIEJ, Ryashiv, Poland
075 - Маркетинг	075 - Marketing
Буднікевич І.М. – д.е.н., професор, Чернівецький національний університет	Budnikievych I.M. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Chernivtsi national university
Керімова У.К. – д.е.н., професор, Казахський національний аграрний університет, академік Національної академії наук Казахстану, м. Алмати, Казахстан	Kerimova Ukilai Kerimovna - Doctor Of Economic Sciences, Professor, Kazakh national agrarian university, academician of the National academy of sciences of Kazakhstan, Almaty, Kazakhstan
Коноваленко А.С. – к.е.н., доцент, ТДАТУ	Konovalenko A.S. - PhD, Ass. Prof., TSATU
Легеза Д.Г. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Leheza D.G. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Серських Н.С. – к.е.н., доцент, ТДАТУ	Serskykh N.S. - PhD, Ass. Prof., TSATU
Вішал Даджар - д.е.н., професор, у-т Аміті, м. Нойда, Індія	Vishal Dagar - PhD, Ass. Professor, Amity Un-ty NOIDA, India
Вей Фен – д.е.н., проф., Північно-західний університет A&F	Wei Feng – professor, Northwest A&F University
076 – Підприємство, торгівля та біржова діяльність	076 - Entrepreneurship, trade and stock-taking activities
Боравські П. – д.е.н., професор, Вармінсько-Мазурський університет, м. Ольштин, Польща	Bórawski P. - Doctor of Science, Professor, University of Warmia and Mazury, Olsztyn, Poland
Безугла Л.С. – д.е.н., доцент, НТУ «Дніпровська політехніка»	Bezhuhla L.S. - Doctor of Science, Ass. Prof, NTU " Dnipro University of Technology"
Волощук К.В. – д.е.н., професор, Подільський державний аграрно-технічний університет	Voloshchuk K.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Podilsky state agrarian and technical university
Михайлов А.М. – д.е.н., доцент, Сумський національний аграрний університет	Mykhailov A.M. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., Sumy national agrarian university
Севідова І.О. – д.е.н., доцент, Харківський національний аграрний університет імені В.В. Докучаєва	Sievidova I.O. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., Kharkov national agrarian university named after V.V. Dokuchaev
Яворська Т.І. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Yavorska T.I. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU

Засновник

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
Факультет економіки та бізнесу

УДК 631.1(06)

Збірник наукових праць Таврійського державного
агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
(економічні науки) / За ред. С.В. Кальченка. – Мелітополь:
Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2021. - № 2(44). –
212 с.

Голова редакційної колегії (науковий редактор):

Кальченко С.В. – д.е.н., професор кафедри бізнес-консалтингу
та міжнародного туризму

Відповідальні за випуск збірника:

Ортіна Г.В. – д-р. держ. упр., доцент, декан факультету
економіки та бізнесу
Кальченко С.В. - д.е.н., професор кафедри бізнес-консалтингу
та міжнародного туризму
Демченко І.В. – к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської
справи та страхування

Комп'ютерна верстка: Демченко І.В.

Збірник наукових праць Таврійського державного
агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
(економічні науки) включений до Переліку наукових фахових
видань України, є науковим виданням, в якому можуть бути
опубліковані основні результати дисертаційних робіт (наказ
МОН №1328 від 21.12.2015 р.).

Відповідно до Порядку формування Переліку наукових
фахових видань України (наказ МОН України від 15 січня
2018 року № 32) присвоєно категорію «Б», що затверджено
наказом Міністерства освіти і науки України від 02.07.2020
№ 886.

Друкуються за рішенням Вченої ради
Таврійського державного агротехнологічного університету
(протокол №01 від 31.08.2021 р.).

Свідцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації КВ №24284-14124 ПР від 24.12.2019 р.

ISSN 2519-884X

Index Copernicus Value (ICV) 2016: 47.1
Index Copernicus Value (ICV) 2017: 55.32
Index Copernicus Value (ICV) 2018: 55.94
Index Copernicus Value (ICV) 2019: 56.52

Digital Object Identifier System (DOI)

Матеріали друкуються мовами оригіналів – українською,
російською та англійською.
Погляди редколегії не завжди збігаються з позицією авторів.

Адреса редакційно-видавничого відділу:

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
Навчальний корпус №2, кабінет 2.206
пр-т Б. Хмельницького, 18,
м. Мелітополь, Запорізька обл.
72312, Україна
тел./факс. (0619) 42-32-01
e-mail: sp_tsatu@tsatu.edu.ua, ludsln2017@ukr.net

Підписано до друку 31.08.2021 р.
Формат 60x84/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Ум.-друк. арк. 15
Наклад 100.

Мелітопольська типографія «Люкс»
ПП Верескун В.М. св. ДК № 1125
72312, м. Мелітополь, вул. Грушевського, 10
тел. (0619) 444511

Надруковано з готового оригінал-макету у Мелітопольській
типографії «Люкс»

© Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки)

№ 2 (44), 2021

ЗМІСТ

МЕНЕДЖМЕНТ

Агєєва І.В. ФУНКЦІЇ МЕНЕДЖМЕНТУ В ГОТЕЛЬНОМУ БІЗНЕСІ.....	5
Бочарова Н.О. АДМІНІСТРУВАННЯ, МОТИВУВАННЯ Й КОМУНІКАЦІЇ ЯК ЕЛЕМЕНТИ УПРАВЛІНСЬКОГО ЛІДЕРСТВА В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВ	11
Вороніна Ю.Є., Плотніченко С.Р. КОНЦЕПЦІЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ СОЦІАЛЬНО- ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА	18
Нехай В.В. ФОРМУВАННЯ ЗАСАД АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	24
Синяєва Л.В., Верховод І.С. АЛЬТЕРНАТИВНІ МЕХАНІЗМИ РОЗПОДІЛУ І РЕАЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ	30
Чорна Л.О., Зачоса О.Д., Сурженко Н.В., Добровольська Н.В. ДЕТЕРМІНАНТИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ КРАЇН СВІТУ В ЗОВНІШНЬОМУ КОНКУРЕНТНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	38

ЕКОНОМІКА

Гончар В.В., Полупанова К.О. THEORETICAL BASIS OF THE FORMATION OF THE SYSTEM OF ECONOMIC SECURITY IN THE CONDITIONS OF TRANSFORMATION.....	45
Гривківська О.В., Збарський В.К., Терещенко М.А. ОСОБЛИВОСТІ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ МАЛИХ ФОРМ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА УКРАЇНИ.....	54
Кальченко С.В., Богданова О.В. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІМЕЙНИХ ФОРМ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА УКРАЇНИ	60
Миценко І.М., Сухомлин М.О. ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ: АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ ТА ВИЗНАЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ПРІОРИТЕТІВ.....	67
Остапенко С.О. АГРОПРОДОВОЛЬЧИЙ РИНОК УКРАЇНИ У СИСТЕМІ СВІТОГОСПОДАРСЬКИХ ЗВ'ЯЗКІВ.....	77
Попова Т.В., Арабаджийський О.І. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ У ЗАПОРІЗЬКОМУ РЕГІОНІ.....	83

Почерніна Н.В. ПРОСТОРОВІ ІНСТИТУЦІЙНІ ПАСТКИ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ ПОСЛУГАМИ У СФЕРІ ПОДОРОЖЕЙ.....	89	Мазур К.В., Тетієвська Т.М. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОЮ ЕФЕКТИВНІСТЮ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	148
Прісс О.П., Карман Т.В., Жукова В.Ф. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ.....	97	ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ	
Сидорук А.В., Бортников Є.Г., Олексенко Р.І. INCOME- ТА INSIDE-ТУРОПЕРЕЙТИНГИ ЯК ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ ТУРИЗМУ Й ГОСТИННОСТІ (НА ПРИКЛАДІ ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ)	104	Линенко А.В., Хапрова Д.В. ТЕНДЕНЦІЇ ОБ'ЄДНАННЯ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ КРИЗОВИХ УМОВАХ	154
Тараненко Г.Г., Михайлов В.В. ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ТУРИСТИЧНУ ГАЛУЗЬ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	110	Щербина К.М., Мешко Н.П. ІННОВАЦІЙНА БІЗНЕС-МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ МЕТАЛУРГІЙНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ УКРАЇНИ	163
Трусова Н.В., Терещенко М.А. БЕЗПЕЧНИЙ РІВЕНЬ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ЕКОНОМІКИ КРАЇН СВІТУ	117	ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ	
МАРКЕТИНГ		Демченко І.В., Трусова Н.В. УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ	170
Бондаренко В.М., Бондаренко О.В. ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕТИНГОВОГО ПІДХОДУ У ФОРМУВАННІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ РЕГІОНУ.....	124	Захарова Н.Ю. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	175
Гонтарук Я.В., Бондарук О.С. ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ.....	130	Рубцова Н.М. ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ В УПРАВЛІННІ СТРАХОВИМ БІЗНЕСОМ	184
Душина А.Є., Мешко Н. П. ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗШИРЕННЯ ПОСЛУГ DIGITAL МАРКЕТИНГУ НА ЗОВНІШНІХ РИНКАХ	137	Трусова Н.В., Радченко Н.Г., Піхняк Т.А. ПОДАТКИ В СИСТЕМІ МОБІЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНИХ ДОХОДІВ.....	166
Мазур К.В., Легойда А.О. ДОСЛІДЖЕННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ СЕЛЕКЦІЇ ПЛОДОВИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ.....	143	Трусова Н.В., Чкан І.О., Гривківська С.М. РОБОТА ІНСТРУМЕНТІВ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ.....	202
		Вимоги щодо розміщення статей у Збірнику наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки)	209

УДК: 330.341.2:339.56:338.46/.48(477); DOI: 10.31388/2519-884X-2021-44-89-96

Почерніна Н.В., к.е.н., доцент
nataliia.pochernina@tsatu.edu.ua

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

ПРОСТОРОВІ ІНСТИТУЦІЙНІ ПАСТКИ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ ПОСЛУГАМИ У СФЕРІ ПОДОРОЖЕЙ

Анотація. В статті емпіричним шляхом виявляються інституційні пастки України у зовнішній торгівлі послугами у сфері подорожей, які мають усталений характер і певною мірою формують просторову орієнтацію вітчизняного підприємництва у сфері міжнародного туризму. Методика дослідження ґрунтується на порівняльному аналізі інтенсивності внутрішньогалузевої торгівлі України з країнами СНД та іншими країнами світу у даній сфері та оцінці рівня виявлених конкурентних переваг.

Ключові слова: інституційна пастка, зовнішня торгівля, туризм, сфера подорожей, інтенсивність внутрішньогалузевої торгівлі, виявлені конкурентні переваги.

JEL code classification: F14, L83, O17

Pochernina N.V., PhD in Economics, Associate Professor
nataliia.pochernina@tsatu.edu.ua
Dmytro Motorny Tavria State Agrotechnological University

SPATIAL INSTITUTIONAL TRAPS OF UKRAINE'S FOREIGN TRADE IN TRAVEL SERVICES

Abstract. Problem definition. The National Development Strategy of Ukraine for the period up to 2030 defines the main task for the hospitality industry as the disclosure of its tourism potential. In this regard, the analysis of the current state of travel and tourism and the identification of obstacles to its innovative progress is relevant and appropriate. The aim of this study is to identify spatial institutional traps in the Travel and Tourism (T&T) sector.

Research results. The T&T sphere expands the concept of spatial development beyond the national borders of the country. Therefore, to assess its effectiveness, the index of intensity of intra-industry trade and the index of identified competitive advantages in foreign trade were chosen. The first institutional trap for Ukraine is the establishment of economic ties with the countries of the post-Soviet space. Such inefficiencies are becoming the norm through the strategy of tourism entities to minimize transformation costs.

The second institutional trap is the trap of short-term strategies, where investors refrain from financing projects with significant transportation and construction costs to obtain current benefits. This behaviour reduces the production capacity of the T&T sector and hinders the realization of sustainable development goals through tourism projects with environmental measures.

The third investment trap is a deviation from the strategic goal. It was identified on the basis of the analysis of the index of identified competitive advantages in foreign trade. The analysis showed that Ukraine's strategic goal of implementing the European vector of development in foreign trade in T&T services has not been achieved. The RSA index in trade with the European Union is negative and tends to decrease.

Conclusions. Since institutional traps have a high capacity for self-reproduction, there is a need to consolidate the forces of the state, local governments, NGOs to counter their powerful influence on the tourism sector of Ukraine.

Key words: institutional trap, foreign trade, tourism, travel sphere, intensity of intra-branch trade, revealed competitive advantages.

Постановка проблеми. Для багатьох країн сучасного світу розвиток сфери подорожей та туризму є важливою складовою механізмом підвищення конкурентоздатності та передумовою економічного зростання. Стра-

тегія розвитку України на період до 2030 року визначає бачення майбутнього нашої держави за напрямом індустрії гостинності передусім у повному розкритті її туристичного потенціалу [1]. У зв'язку з цим, аналіз

сучасного стану сфери подорожей та туризму та виявлення перешкод на шляху її інноваційного поступу є актуальним та доцільним. Однією з таких перешкод є інституційні пастки, які сформувались в процесі еволюції галузі в умовах трансформаційних змін в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теорія інституційних пасток в економіці уже тривалий час є предметом дослідження багатьох іноземних та вітчизняних науковців. Ідея «залежності шляху» ("Path Dependence") Вільяма Брайана Артура [2] знайшли широку підтримку, зокрема у роботах Йорґа Сюдора, Георга Шреїогга і Йохена Коха [3], Анаталія Михненка, Едуарда Макаренка, Сергія Кравченка [4]. Розкриттю поведінкового механізму інституційних пасток присвячені статті Ярослава Бережного [5], Олени Мазур [6] та багатьох. Однак, така широка увага науковців до даного питання жодним чином не зменшує його актуальність. Навпаки, аналіз інституційних пасток поступово перетворюється на обов'язкову передумову стратегічного планування на макро- та метарівнях.

Формулювання цілей статті. Метою даного дослідження є виявлення просторових інституційних пасток для України, що сформувались у зовнішній торгівлі послугами у сфері подорожей та туризму (англ. Travel and Tourism - T&T). Дана мета передбачала виконання наступних завдань: 1) на основі емпіричного аналізу інтенсивності зовнішньої торгівлі виявити усталені тенденції у формуванні географічної структури даного сегменту міжнародної активності України; 2) обґрунтувати основні завдання економічної політики держави з метою мінімізації негативного впливу просторових інституційних пасток у сфері T&T України.

Виклад основного матеріалу. Внесок сфери подорожей та туризму за оцінками

Всесвітньої ради з подорожей та туризму (WTTC) по початку пандемії становив по 10% в обсязі світового ВВП та світового ринку праці. Для України цей внесок вимірювався 6,3% та 6,9% національного ринку відповідно у 2019 році. І хоча пандемія погіршила умови господарювання у цій сфері у 2020 році, зменшивши означені показники по Україні до рівня 3,4% у ВВП та 6,3% у загальній зайнятості [7], однак потенціал даної сфери залишається досить суттєвим, зважаючи на те, що Україна має амбітні цілі щодо забезпечення статусу туристичної держави. Так, за даними Національного банку у 2020 році навіть за дії карантинних обмежень Україну відвідало 3 млн. 377 тисяч іноземних громадян, а потік українських громадян за кордон становив 11 млн. 252 тис. осіб [8]. Питома вага статті «Подорожі» у 2019 році становила 54% від даних платіжного балансу по імпорту та 9,3% від даних по експорту послуг; у 2020 році ці показники становили 42% та 2,3% відповідно [8].

Приймаючи до уваги екстериторіальний характер надання послуг у сфері міжнародного туризму, існує потреба більш глибокого дослідження тенденцій її просторового розвитку. За твердженням Родченко В., Прус Ю., «безпека та цілісність держави, конкурентоспроможність та лідерство на світовій арені більшою мірою залежать від збалансованості розвитку її простору» [9, с. 52]. Поділяючи таку думку, ми акцентуємо увагу на тому, що сфера подорожей та туризму розширює поняття просторового розвитку за межі національних кордонів країни. Тому у якості показників її оцінювання обрано індекс інтенсивності та індекс виявлених конкурентних переваг у зовнішній торгівлі.

Індекс інтенсивності внутрішньогалузевої торгівлі при експортно-імпортних операціях, запропонований Г. Грубелем та П. Ллойдом [10, с. 3], розраховувався за формулою:

$$GL = 1 - \frac{|EX_i - IM_i|}{EX_i + IM_i} \quad (1)$$

де: GL – індекс Грубеля – Ллойда (індекс інтенсивності зовнішньої торгівлі)

EX_i – експорт послуг у сфері подорожей до регіону i ;

IM_i – імпорт послуг у сфері подорожей з регіону i

Значення індексу Грубеля-Ллойда в межах даного дослідження пропонується трактувати наступним чином: величини, близькі

до нуля вказують на міжрегіональну торгівлю, а величини, що прямують до одиниці вказують на чисту внутрішню регіональну торгівлю.

Вихідну базу для обрахунку індексу формували статистичні дані Національного банку України по статті «Подорожі» (у млн. дол. США) за період 2005-2020 років з деталізацією за групами країн (таблиця 1).

Таблиця 1

Динаміка результатів зовнішньої торгівлі послугами у сфері подорожей України за групами країн. млн. дол. США

Експорт усього	Імпорт усього	Експорт до країн СНД	Імпорт з країн СНД	Експорт до інших країн світу	Імпорт з інших країн світу
3125	2805	2114	1092	1011	1713
3485	2834	2150	981	1335	1853
4597	3569	2929	1200	1668	2369
5768	4023	3432	1381	2336	2642
3576	3330	2350	1113	1226	2217
3788	3742	2531	1175	1257	2567
4294	4461	2949	1378	1345	3083
4842	5104	3460	1537	1382	3567
5083	5763	3688	1658	1395	4105
1612	5061	944	1195	668	3866
1082	5101	554	818	528	4283
1078	5970	493	732	585	5238
1261	7121	571	814	690	6307
1445	7899	580	848	865	7051
1620	8517	635	895	985	7622
356	4691	133	357	223	4334

За результатами обрахунку індексу побудовано графік, наведений на рисунку 1. Дані рисунку демонструють суттєво зменшення індексу інтенсивності зовнішньої торгівлі України послугами в цілому по сфері «Подорожі» за період 2014-2019 років, що пов'язано з російською військовою агресією, окупацією частини території України. Його

зменшення у 2019-2020 році обумовлене ще й розгортанням пандемії у світі.

Аналіз динаміки індексу інтенсивності у розрізі регіонів дозволив виявити першу просторову інституційну пастку для України, яка повністю відповідає концепції «залежності від шляху» (Path Dependence).

Рис. 1 Динаміка інтенсивності зовнішньої торгівлі України послугами у сфері подорожей

Джерело: побудова автором на основі власних розрахунків за даними [8]

Це пастка усталеності економічних зв'язків з країнами пострадянського простору. Для пояснення її ролі нам вдається влучною наступна цитата зі статті Й. Сюдюв, Г. Шрейогга, Й. Коха: «Основний пункт будь-якого аргументу залежності від шляху підкреслює релевантність минулих подій для поточних і майбутніх дій» [3, с. 718]. Економічне минуле України впливає на її сьогодення. І хоча в командно-адміністративній системі сфера міжнародного туризму для України була закрыта для господарювання, однак, за сучасних умов сфера подорожей за умов відкритої економіки не змогла оминати пастку радянської доби. Рисунок 1 яскраво свідчить про те, що інтенсивність зовнішньої торгівлі послугами у сфері подорожей з країнами СНД стала значно перевищувати інтенсивність торгівлі з іншими країнами світу у період з 2014 року. Зважаючи на те, що країни СНД за рівнем свого розвитку далекі від розвинутих країн, то висновок щодо неефективності такого просторового розподілу туристичних ресурсів стає очевидним. Неefektivність на основі поведінкової стратегії суб'єктів господарювання у напрямі мінімізації трансформаційних витрат стає нормою, і за словами Я. Бережного, «набуває стійкості та потенціалу до самовідновлення» [5, с. 47]. До стабілізації інституційної пастки

приводять, на думку А. Михненко, такі фактори як: ефект координації, ефект навчання, ефект поєднання, ефект культурної інерції, ефект лобіювання [4, с. 65]. Кожен з них при запровадженні моделі висококонкурентних ринкових умов вимагає більш високих граничних витрат у сфері T&T. Тому суб'єкти господарювання віддають перевагу неефективній моделі поведінки у зовнішній торгівлі послугами у сфері подорожей, орієнтуючись на країни СНД.

Друга інституційна пастка – це пастка короткострокових стратегій, яка обумовлює прив'язку інвестиційних рішень до отримання «швидких грошей» у поточному періоді [6, с. 41]. Така поведінкова суб'єктів господарювання призводить до скорочення виробничих можливостей сектору T&T, оскільки розбудова інфраструктури у сфері гостинності та туризму вимагає значного обсягу довгострокових інвестицій з тривалим терміном окупності. З метою отримання поточної вигоди інвестори утримуються від фінансування проектів зі значними транспортними витратами та витратами на будівництво. Така поведінка унеможливує реалізацію цілей сталого розвитку, коли природоохоронні, культурні та освітні заходи починають сприйматися як збиткові, а відтак – недоцільні.

Третю інвестиційну пастку можна визначити як відхилення від стратегічної цілі. Для візуалізації її дії було здійснено обрахунок індексу виявлених конкурентних переваг, який широко застосовується в аналізі ре-

зультативності зовнішньої торгівлі, зокрема у статті Н. Скляр [11, с. 66]. З урахуванням об'єкту даного дослідження формула має вигляд:

$$RCA = \ln \left[\frac{EX_i}{IM_i} / \frac{EX_{T\&T}}{IM_{T\&T}} \right] \quad (2)$$

де: RCA – індекс виявлених конкурентних переваг у зовнішній торгівлі

EX_i – експорт послуг у сфері подорожей до регіону i ;

IM_i – імпорт послуг у сфері подорожей з регіону i

$EX_{T\&T}$ – експорт послуг сфери подорожей та туризму з України

$IM_{T\&T}$ – імпорт послуг сфери подорожей та туризму до України

Результати обрахунку представлені у таблиці 2.

Таблиця 2

Динаміка індексу виявлених порівняльних переваг груп країн у зовнішній торгівлі України послугами у сфері подорожей

	для СНД	для інших країн	для ЄС	для країн поза ЄС
2005	0,553	-0,635	-0,581	-1,083
2006	0,578	-0,535	-0,267	-0,84
2007	0,639	-0,604	-0,229	-1,172
2008	0,55	-0,483	0,065	-1,269
2009	0,676	-0,664	-0,548	-0,859
2010	0,755	-0,726	-0,68	-0,865
2011	0,799	-0,791	-0,827	-0,803
2012	0,864	-0,895	-0,971	-0,808
2013	0,925	-0,954	-1,152	-0,671
2014	0,908	-0,612	-1,764	-0,577
2015*	1,161	-0,543	-2,119	-0,472
2016	1,316	-0,48	-2,405	0,103
2017	1,377	-0,482	-2,492	0,295
2018	1,319	-0,4	-2,476	0,581
2019	1,316	-0,387	-2,388	0,429
2020	1,591	-0,389	-3,408	0,618

Джерело: складено автором на основі власних розрахунків за даними [8]

Дані таблиці свідчать про те, що проєвропейський вектор розвитку, задекларований Україною як одна із стратегічних цілей, у торгівлі послугами сфери подорожей далекий від реалізації. Навпаки, конкурентні переваги України при торгівлі з ЄС набувають з часом все більш від'ємних значень на фоні зростаючих переваг у торгівлі з Російською

Федерацією, що демонструє рисунок 2. Таким чином, інституційна пастка відхилення від стратегічної цілі діє в Україні із загрозливою потужністю, для протидії якій необхідно мобілізувати увесь захисний потенціал, щоб не стикнутися із загрозою зменшення економічного суверенітету в межах одного з секторів господарювання.

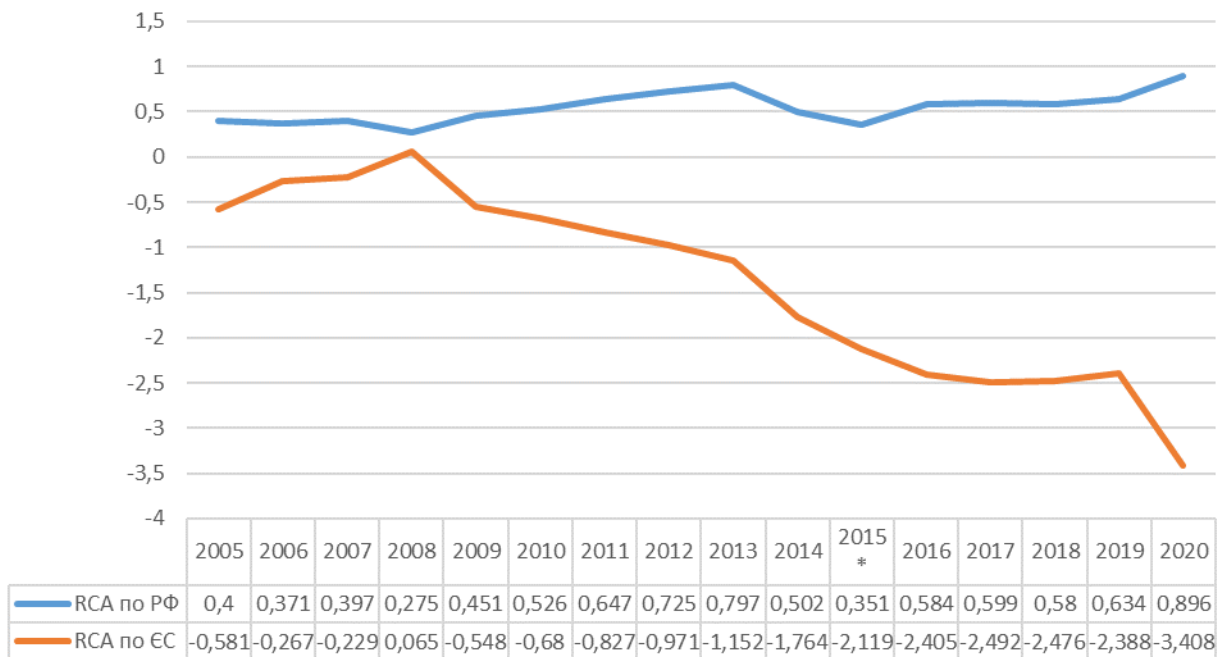

Рис. 2 Порівняльний аналіз динаміки індексу RCA у торгівлі Україною послугами у сфері подорожей з країнами Європейського Союзу та Російською Федерацією

* З 2015 року без урахування тимчасово окупованих територій автономної республіки Крим, Донецької та Луганської областей

Джерело: побудова автором на основі власних розрахунків за даними [8]

Оскільки інституційні пастки мають високу здатність до самовідтворення, то виникає необхідність консолідації сил держави, органів місцевого самоврядування, громадських організацій для протидії їх потужному впливу на сферу туризму України. Основним критерієм такої консолідації має бути зменшення граничних витрат підприємництва у секторі Т&Т на основі ефективної моделі розвитку. З іншого боку, заходи регулювання мають реалізовуватись таким чином, щоб зросли витрати за неефективною моделлю господарювання. Тоді перехід від неефективної до ефективної моделі буде сприйматись як раціональна ресурсозберігаюча поведінка.

Критерієм суспільно-політичної ефективності на макrorівні має виступати досягнення Україною конкурентоспроможності на європейському просторі [12] та формування позитивного її туристичного іміджу за кордоном.

Висновки. Проведений аналіз дозволив емпіричним шляхом виявити такі інституційні пастки України у зовнішній торгівлі послугами у сфері подорожей: пастка усталеності економічних зв'язків з країнами пострадянського простору, пастка короткострокових стратегій, пастка відхилення від стратегічної цілі. Під інституційною пасткою розуміється такий механізм, який зумо-

влює переорієнтацію суб'єктів господарювання на неефективну з точки зору суспільного розвитку модель з метою уникнення трансформаційних витрат. Оскільки ринковий механізм самотужки не здатний подолати інституційні пастки, то це завдання має розв'язуватись за рахунок поєднання зусиль суспільства, бізнесу та держави. Основними завданнями економічної політики держави у цьому сенсі є: 1) створення передумов для зменшення собівартості експорту туристичної послуги за рахунок виваженої трансфертної, податкової, валютної політики; 2) збільшення фінансового потенціалу сектору подорожей та туризму на основі державно-приватного партнерства, фондової та процентної політики; 3) сприяння розбудові інституційної інфраструктури туристичної галузі та підтримка ефективної комунікації держа-

вний установ з такими інституціями; 4) активізація роботи щодо формування та підтримання позитивного іміджу України за кордоном; 5) реформування системи підготовки кадрів для сфери туризму з акцентом на набутті компетентностей щодо стратегічного планування з урахуванням ризиків національного та міжнародного характеру та цілей сталого розвитку; 6) продуктивне міжнародне співробітництво у секторі Т&Т; 7) розвиток транскордонних ініціатив туристичного спрямування; 8) створення сприятливого клімату для розвитку внутрішнього туризму; 9) запровадження програмно-цільового методу управління туристичними дестинаціями на регіональному рівні; 10) потужна інформаційна підтримка туристичного бізнесу через державні засоби масової інформації.

Список літератури:

1. Національна економічна стратегія на період до 2030 року / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#n25> (дата звернення 30.10.2021)
2. Arthur, W. B. Increasing returns and path dependency in the economy. Ann Arbor, MI: University of Michigan Press. Google Scholar. 1994. 224 pp. DOI: 10.3998/mpub.10029
3. Sydow Jö., Schreyögg G., Koch J. On the Theory of Organizational Path Dependence: Clarifications, Replies to Objections, and Extensions. *Academy of Management Review*, 2020. VOL. 45, NO. 4 DOI: <https://doi.org/10.5465/amr.2020.0163>
4. Михненко А. М. Управління якістю суспільних реформ : навч. посіб. / А. М. Михненко, Е. М. Макаренко, С. О. Кравченко. - К. : НАДУ, 2009. - 192 с.
5. Бережний Я.В. Інституційні пастки і розгортання інституційної кризи в Україні. *Економіка та держава*. 2015. №9. С. 46-50
6. Мазур О.Є. Розвиток теорії інституціональних пасток в торговельному підприємстві України. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. Том 14. Вип. 3 (31). С. 35-50
7. Travel & Tourism Economic Impact, 2021. Ukraine. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/Ukraine2021_.pdf (дата звернення 30.08.2021)
8. Дані статистики зовнішнього сектору / Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external/data-sector-external#1> (дата звернення 30.08.2021)
9. Родченко В.Б., Прус Ю.І. Глобальні орієнтири просторового розвитку в сучасних умовах: виклики для України. *Соціальна економіка*. 2018. Вип. 55. С. 50-61.
10. Grubel H., Lloyd P. The Empirical Measurement of Intra-Industry Trade. *Economic Record*. 2007. №47. P. 494 - 517. URL: [10.1111/j.1475-4932.1971.tb00772.x](https://doi.org/10.1111/j.1475-4932.1971.tb00772.x).
11. Скляр Н. М. Сучасні методи дослідження ринкового середовища при бізнес-проектванні туристичної діяльності. *Торівля і ринок України*, 2016. Вип. 39 – 40. С. 61-73
12. Полковниченко С. О. Оцінка конкурентоспроможності України на європейському ринку туристичних послуг. *Ефективна економіка*. 2018. № 12. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2018/114.pdf. (дата звернення: 04.04.2020).

References:

1. Natsionalna ekonomichna stratehiia na period do 2030 roku [National economic strategy for the period up to 2030] / Kabinet Ministriv Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#n25> (data zvernennia 30.08.2021) [In Ukrainian]
2. Arthur, W. B. (1994). Increasing returns and path dependency in the economy. Ann Arbor, MI: *University of Michigan Press. Google Scholar*. 224 pp. DOI: 10.3998/mpub.10029 [in English]
3. Sydow, Jö., Schreyögg, G. & Koch, J. (2020) On the Theory of Organizational Path Dependence: Clarifications, Replies to Objections, and Extensions. *Academy of Management Review*, 45/4. DOI: <https://doi.org/10.5465/amr.2020.0163> [in English]
4. Mykhnenko A. M. (2009) Upravlinnia yakistiu suspilnykh reform [Quality management of social reforms] : navch. posib. A. M. Mykhnenko, E. M. Makarenko, S. O. Kravchenko. K.: NADU, 192 p. [in Ukrainian]

5. Berezhnyi, Ya. (2015) Instytutysiini pastky i rozghortannia instytutysiinoi kryzy v Ukraini. [Institutes "lock-in" and institutional crisis in Ukrain]. *Ekonomika ta derzhava*. 9, pp. 46-50. [in Ukrainian]
6. Mazur O.Ie. Rozvytok teorii instytutsionalnykh pastok v torhovelnomu pidpriemnytstvi Ukrainy [Development of the institutional traps theory in Ukrainian retail busines]. *Rynkova ekonomika: suchasna teoriia i praktyka upravlinnia*. Tom 14. Vyp. 3 (31), pp. 35-50 (in Ukrainian)
7. Travel & Tourism Economic Impact (2021). Ukraine. (2021) URL: file:///C:/Users/User/Downloads/Ukraine2021_.pdf (data zvernennia 30.10.2021)
8. Dani statystyky zovnishnoho sektoru [External Sector Statistics]. Natsionalnyi bank Ukrainy. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external/data-sector-external#1> (data zvernennia 30.08.2021)
9. Rodchenko, V., & Prus, Y. (2018) Hlobalni oriientyry prostorooho rozvytku v suchasnykh umovakh: vyklyky dlia Ukrainy. [Global orientaries of spatial development in modern conditions: challenges for Ukraine]. *Sotsialna ekonomika*, 55, 50-61. <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2018-55-5> (in Ukrainian)
10. Grubel, Herbert & Lloyd, Peter. (2007) The Empirical Measurement of Intra-Industry Trade. *Economic Record*. 47. 494 - 517. 10.1111/j.1475-4932.1971.tb00772.x. (in English)
11. Skliar, N. M. (2016) Suchasni metody doslidzhennia rynkovoho seredovyscha pry biznes-proektuvanni turystychnoi diialnosti. [Modern methods of marketing environment research in tourism activities business design]. *Torhivlia i rynek Ukrainy*, 39 – 40. 61-73 (in Ukrainian)
12. Polkovnychenko, S.O. (2018). Otsinka konkurentospromozhnosti Ukrainy na yevropeiskomu rynku turystychnykh posluh [Assessment of Ukraine's competitiveness in the European market of tourist services]. *Efektivna ekonomika*, 12. Retrieved from: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2018/114.pdf [In Ukrainian]

**Вимоги до статей, що друкуються
у “Збірнику наукових праць Таврійського державного
агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки)”**

Збірник призначений для фахівців, які цікавляться теоретичними та прикладними проблемами економіки, фінансів і кредиту, обліку і аудиту, менеджменту та маркетингу мікро-, мезо- та макrorівня національної та міжнародної економіки. Збірник надає можливість вченим та здобувачам наукових ступенів провести публічну апробацію, а науковій спільноті – ознайомитися з останніми результатами досліджень теоретичних і прикладних проблем національної та міжнародної економіки.

Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) включений до Переліку наукових фахових видань України, є науковим виданням, в якому можуть бути опубліковані основні результати дисертаційних робіт (наказ МОН №1328 від 21.12.2015 р.). Відповідно до Порядку формування Переліку наукових фахових видань України (наказ МОН України від 15 січня 2018 року № 32) Збірнику присвоєно категорію «Б», що затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 02.07.2020 № 886.

Збірник виходить до 4 разів на рік. Останні дати подання статей:

№1 – до 1 березня; №2 – до 1 травня; №3 – до 1 жовтня; №4 – до 1 грудня.

Для участі у формуванні збірника наукових праць необхідно подати:

1. Електронний варіант статті, оформлений відповідно до наведених нижче вимог, виконаний у редакторі MS Word.

2. Рецензію доктора наук (за тематикою статті) – для авторів без вченого ступеня. Відсканований документ повинен містити підпис рецензента, засвідчений печаткою установи, в якій він працює.

3. Файл із відомостями про автора (прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи, поштова адреса для пересилання авторського примірника, контактні телефони, адреса електронної скриньки) та інформацією про кількість примірників і необхідність поштової пересилки.

4. Електронні копії анотації англійською мовою у форматах *jpeg* (сканована копія) та *doc* (у редакторі MS Word), завірену професійним перекладачем або викладачем англійської мови зі знанням економічної термінології.

5. Електронну копію платіжних документів (оплата здійснюється після прийняття позитивного рішення щодо друку статті).

Пакет перерахованих вище матеріалів надсилається на електронну скриньку:
sp_tsatu@tsatu.edu.ua, ivanvd@ukr.net

Структура статті:

1. Індекс УДК.

2. Прізвище та ініціали автора.

3. Відомості про автора – науковий ступінь, вчене звання, посада та місце роботи автора (повністю без аббревіатур), e-mail.

4. Назва статті (до десяти слів).

5. Анотація мовою статті (від 300 до 500 знаків)

6. Ключові слова мовою статті (не менше шести слів або словосполучень).

7. Код JEL Classification.

8. Прізвище та ініціали автора (англійською).

9. Відомості про автора (англійською) – науковий ступінь, вчене звання, посада та місце роботи автора (повністю без аббревіатур), e-mail.

10. Назва статті (англійською).

11. Розширена анотація англійською мовою (від 1600 до 1800 знаків) містить наступні розділи: постановка завдання, результати дослідження, висновки

12. Ключові слова (англійською).

13. Текст у структурованому вигляді із виділенням наступних елементів:

13.1 Постановка проблеми (постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями);

13.2 Аналіз останніх досліджень і публікацій (аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття);

13.3 Формулювання цілей статті (постановка завдання);

13.4 Виклад основного матеріалу (виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів);

13.5 Висновки (висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку).

14. Список використаних джерел (мовою оригіналу). Бібліографічний опис літературних джерел оформлюється згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»

15. Список використаних джерел в романській абетці (транслітерація) – References, оформлений відповідно до вимог APA (<http://www.apastyle.org>).

16. Вказати назву рубрики, в якій має бути надрукована стаття – відповідає назві однієї з наукових спеціальностей галузі знань "Соціальні та поведінкові науки", "Управління та адміністрування":

051 – Економіка;

071 – Облік і оподаткування;

072 – Фінанси, банківська справа та страхування;

073 – Менеджмент;

075 – Маркетинг;

076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність.

Технічні вимоги до оформлення статті:

- Приймаються статті, написані однією із трьох мов: українською, російською, англійською.
- Назва файлу зі статтею – прізвище автора.
- Формат сторінки – А4.
- Поля з усіх боків – 2 см.
- Всі сторінки мають бути у книжковій орієнтації.
- Обсяг статті – не менше 10 друкованих сторінок.
- Окремі елементи статті:
 - Індекс УДК - Times New Roman, 12, напівжирний, вирівнювання ліворуч, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0 см;
 - Прізвище та відомості про автора (авторів) - Times New Roman, 12, курсив, вирівнювання праворуч, інтервал – 1,0;
 - Порожній рядок;
 - Назва статті - Times New Roman, 16, великими літерами, напівжирний, вирівнювання по центру, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0 см;
 - Порожній рядок;
 - Анотація та ключові слова - Times New Roman, 10, курсив, вирівнювання по ширині, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 1,25 см;
 - Порожній рядок;
 - Код JEL Classification - Times New Roman, 12, напівжирний, вирівнювання ліворуч, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0 см;

- Прізвище та відомості про автора (англійською) - Times New Roman, 12, курсив, вирівнювання праворуч, інтервал – 1,0;
- Порожній рядок;
- Назва статті (англійською) - Times New Roman, 16, великими літерами, напівжирний, вирівнювання по центру, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0 см;
- Порожній рядок;
- Анотація та ключові слова (англійською) - Times New Roman, 10, курсив, вирівнювання по ширині, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 1,25 см;
- Порожній рядок;
- Текст статті - Times New Roman, 14, вирівнювання по ширині, інтервал – 1,5, абзацний відступ – 1,25 см, назви підпунктів виділяються напівжирним шрифтом;
- Порожній рядок;
- Список використаних джерел – Times New Roman, 10, вирівнювання по ширині, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0,5 см, слова "Список використаних джерел" виділяються напівжирним шрифтом;
- Порожній рядок;
- Список використаних джерел (англійською) - References – Times New Roman, 10, вирівнювання по ширині, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0,5 см;

- Оформлення таблиць:

Таблиця 1

Назва таблиці

- Оформлення ілюстрацій:

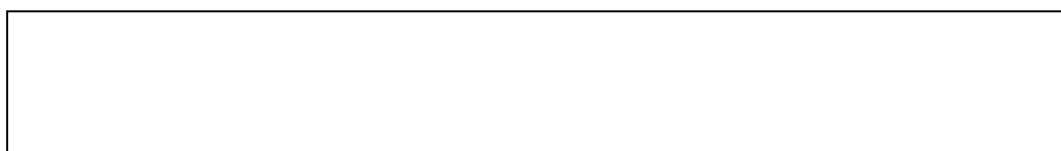

Рис. 1. Назва рисунку.

- Формули виконуються за допомогою вбудованого редактора формул MS Word і нумеруються з правого боку:

Формула (1)

- Абзаци позначати тільки клавішею "Enter", не застосовувати пробіли або табуляцію (клавіша "Tab").
- Посилання на літературу в тексті необхідно давати в квадратних дужках, наприклад, [3, с. 35; 8, с. 56-59], в яких перша цифра вказує порядковий номер джерела в списку літератури, а друга – відповідну сторінку в цьому джерелі; одне джерело (зі сторінкою) відокремлюється від іншого крапкою з комою.
- Всі статистичні дані мають бути підкріплені посиланнями на джерела.
- Всі цитати мають закінчуватися посиланнями на джерела.
- Кількість джерел у списку літератури повинна складати не менше 10 (з них не менше 4 іноземних).

Редакція може відхилити статтю, якщо:

- ✓ відсутній повний пакет супровідних документів;
- ✓ оформлення статті не відповідає зазначеним вище вимогам;
- ✓ тематика статті не відповідає профілю видання;
- ✓ назва статті не відповідає змісту;
- ✓ стаття написана на низькому науковому рівні;
- ✓ матеріали повністю або частково публікувались раніше в інших виданнях або
- ✓ подані до розгляду редакціям інших журналів;
- ✓ стаття повністю або частково чужа (автор вчинив плагіат);
- ✓ порушена в статті проблема втратила актуальність.

Автори несуть відповідальність за точність наведених у статті термінів, прізвищ, даних, цитат, статистичних матеріалів тощо.

Усі матеріали, що надсилаються для публікації, проходять рецензування.

Рішення про публікацію статті приймає редколегія.

Рукописи, які відхилила редакційна колегія, авторам не повертаються.

Редакція залишає за собою право скорочувати, правити текст і змінювати назву статті.

Сподіваємося на плідну співпрацю!

Редакційна колегія Збірника наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)

Контактні дані:

Адреса: 72315, Україна, Запорізька область,

м. Мелітополь, пр-т Б. Хмельницького, 18,

Таврійський державний агротехнологічний університет,

Факультет економіки та бізнесу.

тел. (0619) 42-32-01 – Ортіна Анна Володимирівна